

สถานการณ์ปัญหาและความต้องการ ของกลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย

Problems and Needs of Textiles Product in Loei Province

ชัชจรีญา ไบลี^{1,*}
Chatjariya Bailee^{1,*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย วิธีดำเนินการวิจัยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR) โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสนทนากลุ่มเป้าหมาย และการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย จำนวน 53 กลุ่ม และผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านในเขตจังหวัดเลย จำนวน 472 คน ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในด้านการผลิตสิ่งทอ 5 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้านการแข่งขันกับอุตสาหกรรมทอผ้าที่ใหญ่กว่า ด้านเงินทุน และด้านขาดความรู้ทางวิชาการ ส่วนความต้องการ ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมจากรัฐบาล พบว่า มีความต้องการตลาดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ มีความต้องการเงินทุน มีความต้องการความรู้ และมีความต้องการด้านอื่น ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า วัตถุประสงค์ในการซื้อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้าน คือ เพื่อใช้ส่วนตัว โดยตัดสินใจซื้อเอง จากแหล่งผลิตโดยตรง ในการเลือกซื้อดูที่สี สัน ลวดลาย ตรงตามความต้องการ ค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง 101-500 บาท โดยเฉลี่ยในการเลือกซื้ออยู่ในช่วง 2-4 ครั้ง โดยเลือกลักษณะสี ย้อมเป็นสีธรรมชาติ การซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านในระดับมากที่สุด ได้แก่ เสื้อ

คำสำคัญ: ปัญหาและความต้องการ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้าน

ABSTRACT

This research aimed to 1) study problems and needs of textile product in Loei province, and 2) study consumer behavior towards textile products. The research was a participatory action research (PAR) which used qualitative techniques to collect data, such as, focus group discussion and in-depth interview. The data were collected from 53 local textile groups and 472 customers in Loei province. The findings revealed that 5 problems of textile products were shown: distribution, supply materials, competitiveness with larger industry, investment fund and lacking of academic knowledge. In addition, the textile industry of Loei province required government supports in marketing and distribution, investment fund, academic knowledge and other supports

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, กรุงเทพฯ 10400

Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Bangkok 10400, Thailand

*Corresponding author, e-mail: chatjariya@hotmail.com

such as public relation. It is also found that consumer behavior was to buy products for personal use and directly buy at location of production. The selection criteria were color (natural), pattern and price (between BTH 101-500). The average of buying was from two to four times and blouses were the popular product.

Keywords : Problems and Needs, Textiles Product

บทนำ

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคปัจจุบัน ทำให้ชนบรรมนิยมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตเป็นแบบนานาชาติ เหมือนกันไปทั่วโลก แต่ว่าผลดีของการให้ความสำคัญสำคัญกับภูมิปัญญาดั้งเดิม ภูมิปัญญาท้องถิ่น จะสามารถบ่งชี้เอกลักษณ์ของชนชาติตนเองได้ ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบด้วยปัญหาถูกกลืนทางด้านวัฒนธรรม ที่เป็นรากเหง้าของสังคมไทย ทั้งเรื่องภูมิปัญญา ชนบรรมนิยมประเพณี ค่านิยม ในท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมาได้ถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมต่างชาติ จากงานวิจัยของ บัณฑิต ศรีนิล และคณะ (2542) พบว่า การทอผ้าพื้นบ้านเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน การทอผ้ามีอยู่แทบทุกครัวเรือนในทั่วทุกภูมิภาค เพราะนำมาตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน คนไทยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้นและใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าไหมผ้าฝ้ายมากขึ้น เมื่อมีเวลาว่างจากการทำนาที่จะจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ไว้ใช้ในครอบครัว หรือใช้ในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ ในการดำรงชีวิตของครอบครัว ซึ่งในอดีตจะทอผ้าไว้ใช้ในครอบครัวใช้ในงานบุญงานกุศลเหลือจากการใช้จะทอไว้ขาย การทอผ้าเป็นหน้าที่ของแม่บ้านที่จะต้องถ่ายทอดให้กับลูกหลานสืบทอดกันมา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทย มีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมี

ศักดิ์ศรี” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

จังหวัดเลยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและมรดกกรรมผ้าทอพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เป็นทั้งชาวไทยและต่างชาติใช้ซึ่งผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านมีหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นผ้าฝืน เสื้อ กางเกง ผ้านวมไหม ผ้าห่มและอื่น ๆ ผ้าทอพื้นบ้านเป็นสินค้าตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในการที่จะผลิตสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาดและสามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้ ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค จากงานวิจัยของสุพรทิพย์ สันติวรวัฒน์ (2544) พบว่า ปัญหาของกลุ่มทอผ้า ได้แก่ ด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่มีราคาสูงขึ้น ด้านการตลาด การส่งออกหรือจำหน่ายด้านการสืบทอดลายผ้า ซึ่งจะสูญหายไปกับผู้สูงอายุ เนื่องจากวัยรุ่นหนุ่มสาวไม่มีความสนใจในการสืบทอด กลุ่มทอผ้าไม่มีความเข้มแข็ง ขาดความรู้ ความเข้าใจในการแก้ปัญหา การสนับสนุนในจุดที่ไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริงจากหน่วยงานราชการหรือองค์กร ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้าน และพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย เพื่อเป็นแนวทางให้กลุ่มผู้ผลิต และผู้จำหน่ายผ้าทอพื้นบ้านนำไปปรับปรุงให้ตรงกับความต้องการของตลาดและความต้องการของผู้บริโภค และทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกฝ้าย กลุ่มผ้าทอ และนโยบายในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอ เพื่อนำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาและช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอาชีพระดับภูมิภาค ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

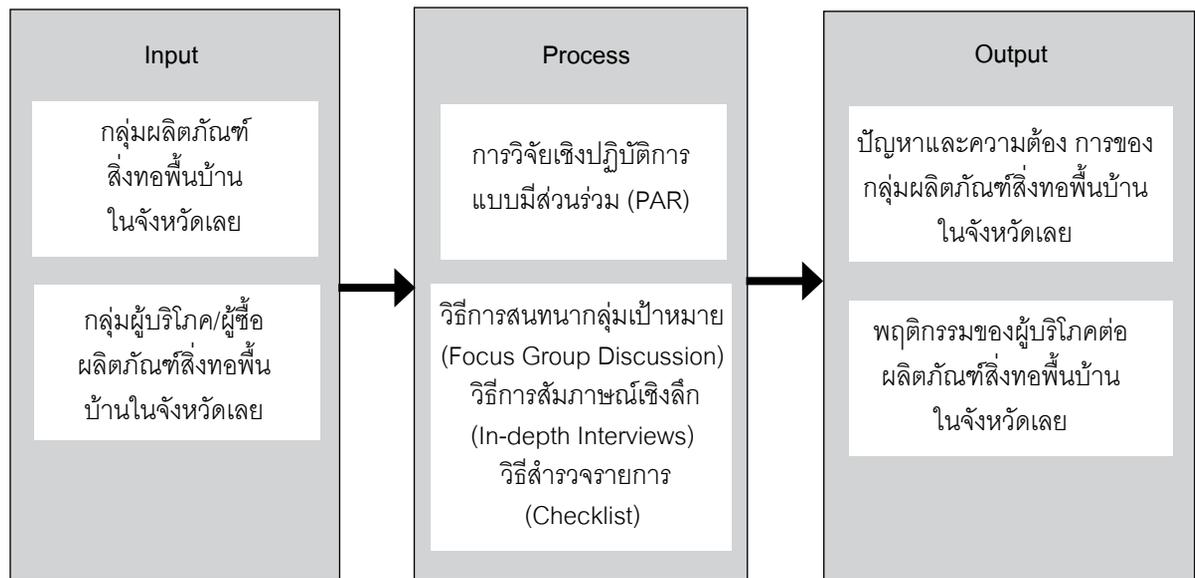
ที่ยังมีพื้นที่ปลูกฝ้าย เป็นนัยกระตือรือร้นคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ตลอดจนส่งเสริมผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านให้เผยแพร่สู่ระดับนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ใช้ทฤษฎีระบบเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Technique) โดยการสนทนากลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่มเป้าหมาย และการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย จำนวน

53 กลุ่มโดยการขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลยทั้งหมด 44 กลุ่ม และไม่ได้ขึ้นทะเบียนทั้งหมด 9 กลุ่ม เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอเป็นคำร้อยละ และเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในเขตจังหวัดเลย ได้แก่ ผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านในเขตจังหวัดเลย จำนวน 472 คน ซึ่งรวบรวมจากผู้บริโภคโดยกลุ่มผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลยที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยทุกกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจรายการ (Checklist)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ผลการศึกษาด้านสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า
 - 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าทอพื้นบ้านในเขตจังหวัดเลย พบว่า สถานภาพของกลุ่ม มีสมาชิกรวมกลุ่มทั้งหมด 53 กลุ่ม มีการจดทะเบียนทั้งหมด 44 กลุ่ม ร้อยละ 83.00 ไม่ได้จดทะเบียนทั้งหมด 9 กลุ่ม ร้อยละ 17.00

เงินลงทุนในแต่ละกลุ่ม อยู่ระหว่าง 10,000 บาท ถึง 86,000 บาท ซึ่งเงินลงทุนที่ได้รับจากสมาชิกเป็นรายบุคคล อยู่ระหว่าง 41 บาท ถึง 100 บาท และเงินสนับสนุนจากหน่วยงานราชการอยู่ระหว่าง 5,000 บาท ถึง 51,000 บาท ลักษณะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พบว่า การจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นเงินสด จำนวน 32 กลุ่ม ร้อยละ 60.40 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งเงินสดและเงินเชื่อ จำนวน 18 กลุ่ม ร้อยละ 34.00 การทอด้วยกี่ปั้นเมืองจำนวน 23 กลุ่ม ร้อยละ 43.40 ทอด้วยกี่ปั้นเมืองและกักระตุก จำนวน 30 กลุ่ม ร้อยละ 56.60 ผลิตภัณฑ์เองจำนวน 14 กลุ่ม ร้อยละ 26.40 ลูกค้ำ (ผู้ที่สั่งผลิตภัณฑ์เป็นผู้จัดหามาให้)

จำนวน 2 กลุ่ม ร้อยละ 3.80 ซื้อเส้นด้ายจำนวน 30 กลุ่ม ร้อยละ 56.60 และทั้งมีลูกค้ำและซื้อเส้นด้าย จำนวน 7 กลุ่ม ร้อยละ 13.20 การย้อมสีด้ายติดเองจำนวน 42 กลุ่ม ร้อยละ 79.20 จ้างย้อมจำนวน 2 กลุ่ม ร้อยละ 3.80 ทั้งย้อมสีเองและจ้างย้อม จำนวน 9 กลุ่ม ร้อยละ 17.00 ใช้สีย้อมธรรมชาติ จำนวน 10 กลุ่ม ร้อยละ 18.90 สีสังเคราะห์จำนวน 11 กลุ่ม ร้อยละ 20.70 ทั้งสีธรรมชาติ และสีสังเคราะห์ จำนวน 32 กลุ่ม ร้อยละ 60.40 ส่วนสาเหตุในการซื้อด้ายย้อมสี และในการจ้างย้อมสี จำแนกเป็นกลุ่ม ปรากฏ ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 สาเหตุในการซื้อด้ายย้อมสี

สาเหตุในการซื้อด้ายย้อมสี	จำนวนกลุ่ม
1. ประหยัดต้นทุน	33
2. ประหยัดเวลา	20
3. ไม่มีความรู้ในกรรมวิธีการย้อมสี	2
4. ย้อมเองแล้วสีไม่สวย	28
5. อื่น ๆ	6

ตารางที่ 2 สาเหตุในการจ้างย้อมสี

สาเหตุในการจ้างย้อมสี	จำนวนกลุ่ม
1. ประหยัดต้นทุน	14
2. ประหยัดเวลา	11
3. ไม่มีความรู้ในกรรมวิธีการย้อมสี	3
4. ย้อมเองแล้วสีไม่สวย	7
5. อื่น ๆ	6

1.2 ด้านปัญหาและความต้องการของกลุ่มทอผ้าในจังหวัดเลย พบว่า

1.2.1 ปัญหาในด้านการผลิตสิ่งทอ พบปัญหาในด้านการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ จำนวน 39 ราย ปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบจำนวน 36 ราย ปัญหาด้านการแข่งขันกับอุตสาหกรรมทอผ้าที่ใหญ่กว่า จำนวน 21 ราย ปัญหาด้านเงินทุนจำนวน 8 ราย และ ปัญหาด้านขาดความรู้ทางวิชาการ จำนวน 7 ราย

1.2.2 ความต้องการด้านการสนับสนุน และส่งเสริมจากรัฐบาล กลุ่มทอผ้าต้องการได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากรัฐบาล โดยมีความต้องการในด้านการตลาดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้จำนวน 45 ราย มีความต้องการเงินทุนจำนวน 42 ราย มีความต้องการความรู้จำนวน 5 ราย และมีความต้องการด้านอื่น ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ จำนวน 4 ราย

1.2.3 การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล กลุ่มทอผ้าทั้งหมด 53 กลุ่ม พบว่า ร้อยละ 12.00 ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล และร้อยละ 88.00 ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลในด้านต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านเทคนิคความรู้ใหม่ ๆ จำนวน 22 ราย ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จำนวน 22 ราย ด้านการหาแหล่งจำหน่ายสินค้าจำนวน 17 ราย ด้านราคาของผลิตภัณฑ์จำนวน 12 ราย ด้านเงินทุน จำนวน 11 ราย ด้านกรรมวิธีการผลิตจำนวน 10 ราย และด้านอื่น ๆ เช่น การตลาด จำนวน 5 ราย

2. การวิเคราะห์ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า

2.1 ข้อมูลของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านในเขตจังหวัดเลย จำนวน 472 คน จำแนกเป็นเพศหญิง จำนวน 338 คน ร้อยละ 71.60 และเพศชาย จำนวน 134 คน ร้อยละ 28.40 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 7.40 อายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 19.70 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 29.70 อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 25.60 อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 13.80 และอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 3.80 ระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 36.4 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ

13.30 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 13.60 อนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 15.30 ปริญญาตรี ร้อยละ 18.60 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.80 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 27.80 รองลงมา ข้าราชการ ร้อยละ 17.40 ค้าขาย ร้อยละ 14.40 แม่บ้าน ร้อยละ 14.20 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8.70 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 7.20 รับจ้าง ร้อยละ 6.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 32.4 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 3,001-8,000 บาท ร้อยละ 29.70 รายได้ 8,001-13,000 บาท ร้อยละ 14.80 รายได้ 13,001-18,000 บาท ร้อยละ 10.00 รายได้ 18,001-23,000 บาท ร้อยละ 8.50 และรายได้ 23,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 4.70 ภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดเลย 429 คน ร้อยละ 90.90 และคนนอกพื้นที่ 43 คน ร้อยละ 9.10

2.2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย

ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลยทั้งหมด 472 คน พบว่า ร้อยละ 95.6 รู้จักผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย โดยรู้จักจากแหล่งต่าง ๆ และร้อยละ 3.6 ไม่รู้จัก แหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จัก คือ มีผู้แนะนำ รองลงมา ได้แก่ สื่อ (วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว) เอกสารสิ่งพิมพ์ (แผ่นพับ นิตยสาร ป้ายประกาศ) อินเทอร์เน็ต การซื้อผลิตภัณฑ์พบว่า ร้อยละ 87.10 เคยซื้อ และร้อยละ 11.20 ไม่เคยซื้อ วัตถุประสงค์ในการซื้อพบว่า ซื้อเพื่อใช้ส่วนตัว รองลงมา ได้แก่ เพื่อเป็นของฝาก เพื่อช่วยเหลือชุมชน เพื่อนำไปจำหน่ายต่อ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ คือ ตัดสินใจซื้อเอง รองลงมา ได้แก่ เพื่อน สามี/ภรรยาญาติพี่น้อง แฟน บุตร/ธิดา พ่อแม่ และบุคคลอื่น ๆ วิธีการซื้อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย พบว่า ร้อยละ 90.90 ซื้อด้วยตนเอง โดยซื้อโดยวิธีต่าง ๆ และร้อยละ 7.20 ฝากผู้อื่นซื้อ มีวิธีการซื้อโดยซื้อที่ร้าน รองลงมา ได้แก่ สั่งซื้อทางโทรศัพท์ สั่งซื้อผ่านอินเทอร์เน็ต สถานที่ในการเลือกซื้อ ที่แหล่งผลิตโดยตรง รองลงมา ได้แก่ ร้านขายผลิตภัณฑ์พื้นเมืองต่างๆที่อยู่ในจังหวัด ศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้า (OTOP) จังหวัดเลย ตามสถานที่ต่างๆที่พ่อค้าปลีกนำไปขาย ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อ อยู่ในช่วง 101-500 บาท ร้อยละ 57.8 รองลงมา

ได้แก่ ต่ำกว่า 501-1,000 บาท ร้อยละ 20.30 ต่ำกว่า 100 บาท ร้อยละ 12.90 ค่าใช้จ่าย 1,001-2,000 บาท ร้อยละ 4.90 และค่าใช้จ่าย 2,001-3,000 บาท ร้อยละ 1.90 ค่าใช้จ่าย 3,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 1.50 จำนวนครั้งโดยเฉลี่ยในการเลือกซื้อ อยู่ในช่วง 2-4 ครั้ง ร้อยละ 55.30 รองลงมา ได้แก่ การซื้อ 1 ครั้ง ร้อยละ 23.50 การซื้อ 5-7 ครั้ง ร้อยละ 13.10 การซื้อ 7-10 ครั้ง ร้อยละ 7.20 และการซื้อ 10 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 0.80 ผ้าทอที่ผู้บริโภคซื้อ มีลักษณะมีลวดลาย ร้อยละ 82.20 รองลงมา ได้แก่ ไม่มีลวดลาย ร้อยละ 17.20 ผ้าทอที่ผู้บริโภคซื้อที่มีลักษณะเป็น สีธรรมชาติ ร้อยละ 64.80 รองลงมา ได้แก่ สีสังเคราะห์ ร้อยละ 26.10 และอื่นๆ เช่น ทั้งสีธรรมชาติและสีสังเคราะห์ ร้อยละ 8.50 การตัดสินใจซื้อครั้งต่อไป คือ ซื้อมี ร้อยละ 78.20 รองลงมา ได้แก่ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.00 และไม่ซื้อ ร้อยละ 0.80 ความสะดวกในการซื้อ ร้อยละ 90.30 รองลงมา ได้แก่ ไม่สะดวก ร้อยละ 9.00 ความต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เสื้อในระดับมากที่สุด ได้แก่ กางเกงผ้าขึ้น ผ้าคลุมไหล่ ยาม ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนในระดับปานกลาง ได้แก่ ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมตู้เย็น ผ้าคลุมโทรทัศน์และผ้าม่าน ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ กระเป๋าตังค์ กระเป๋าเดินทาง ที่ใส่ฮาร์ดดิสก์ กรอบรูป กล้องใส่กระดาดาชิซซู โคมไฟ ผ้ารองแก้ว และผ้ารองจาน เหตุผลในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้าน จังหวัดเลย ปรากฏดังตารางที่ 3

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ได้สิ่งที่ค้นพบ คือ

1. ศึกษาสถานการณ์ของปัญหาและความต้องการของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า ปัญหาในด้านการผลิตสิ่งทอ พบปัญหาในด้านการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้านการแข่งขันกับอุตสาหกรรมทอผ้าที่ใหญ่กว่า ด้านเงินทุน และด้านขาดความรู้ทางวิชาการ และความต้องการด้านการสนับสนุน และส่งเสริมจากรัฐบาลจากกลุ่มทอผ้าทั้งหมด 53 กลุ่ม พบว่า มีความต้องการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ต้องการตลาดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ ต้องการเงินทุน ต้องการความรู้ทางวิชาการ การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล พบว่า ร้อยละ 12.00 ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล และ ร้อยละ 88.00 ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านเทคนิคความรู้ใหม่ ๆ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ด้านการหาแหล่งจำหน่ายสินค้า ด้านราคาของผลิตภัณฑ์ด้านเงินทุน ด้านกรรมวิธีการผลิต และด้านอื่น ๆ

2. ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า ผู้บริโภคมีเหตุผลในการเลือกซื้อที่สี สัน ลวดลาย ตรงตามความต้องการ โดยลักษณะสี ย้อมของผ้าทอมีลักษณะเป็นสีธรรมชาติ พฤติกรรมในการซื้อ คือ ซื้อเพื่อใช้ส่วนตัว

ตารางที่ 3 เหตุผลในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย

เหตุผลในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้าน	จำนวน (คน)
1. เอกลักษณะของผลิตภัณฑ์	173
2. ราคายุติธรรม	212
3. ชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์	73
4. สี สัน ลวดลาย ตรงตามความต้องการ	295
5. หีบห่อสวยงามทันสมัย สะดวกในการใช้	41
6. หาซื้อได้ง่าย จัดวางสะดวกตา	141
7. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ สามารถรักษาคุณภาพของสินค้าได้	136
8. อื่น ๆ	11

ปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อคือ เพื่อน โดยตัดสินใจซื้อเอง ผากผู้อื่นซื้อที่แหล่งผลิตโดยตรง ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้ออยู่ในช่วง 101-500 บาท โดยเฉลี่ยในการเลือกซื้ออยู่ในช่วง 2-4 ครั้ง ลักษณะผ้าทอที่ผู้บริโภคซื้อที่มีลักษณะมีลวดลาย ลักษณะสีย้อมเป็นสีธรรมชาติ ครั้งต่อไปตัดสินใจซื้ออีก เพราะมีความสะดวกในการซื้อ ความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านในระดับมากที่สุด ได้แก่ เสื้อ

อภิปรายผล

1. สถานการณ์ของปัญหาและความต้องการของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า ปัญหาในการผลิตสิ่งทอ ได้แก่ ด้านการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้านการแข่งขันกับอุตสาหกรรมทอผ้าที่ใหญ่กว่าด้านเงินทุน และด้านขาดความรู้ทางวิชาการ สอดคล้องกับการวิจัยของ นานาณางค์ ยะวังพล (2548) ที่ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมผ้าไหมมัดหมี่ ได้แก่ การปรับตัวของราคาวัตถุดิบ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้บริโภคที่นิยมผลิตจากวิธีการแบบอุตสาหกรรมมากกว่าภูมิปัญญาดั้งเดิม เนื่องจากมีราคาถูกกว่า เช่นเดียวกับ ประนอม เคียนทอง (2551) ที่ว่าไม่ว่าจะเป็นการผลิตผ้าไหมมัดหมี่หรือการผลิตผ้าทอมือเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากวิธีเดิม คือ การพึ่งพาธรรมชาติและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทำได้จากท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกระบวนการผลิต ไปเป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ไม่สามารถมาแทนที่ภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมได้ทั้งหมด รัฐจะต้องมีการสนับสนุนทางด้านวิชาการด้วยการให้การอบรมในเรื่องการผลิตอย่างถูกวิธีและมีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ โมสันเทียะ (2545) คือ ด้านขั้นตอน ด้านการย้อมสีเส้นไหม และด้านการย้อมผ้าไหม เกิดจากการขาดความรู้ขาดแรงงานขาดอุปกรณ์ในการทอผ้า ทำให้ต้องการฝึกอบรมความรู้เรื่องการใช้สีจากสารเคมีและการผสมสี การนำอุปกรณ์ หรือเครื่องมือสมัยใหม่มาช่วย และวัตถุดิบในการผลิตมีราคาแพงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ นานาณางค์ ยะวังพล (2548) ที่ว่าปัญหาทางด้านเทคนิค

การมัดย้อมเส้นไหม ที่มีการใช้สีเคมีแทนสีธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดวงฤทัย อรรถแสง (2552) ที่ว่ากระบวนการผลิต คือ การย้อมสีธรรมชาติในแต่ละครั้งสีออกมาไม่เหมือนเดิมจำนวนวัสดุที่จะนำมาย้อมเป็นสีธรรมชาติ นั้นมีน้อย ขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการย้อมสีธรรมชาติ แต่การใช้สีธรรมชาติมีข้อดี จะมีลักษณะเด่นคือ หากซักล้างสีได้อย่างถูกต้องสีจะไม่ตก สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิบูล ดุ้ยศักดิ์ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ (2554) ในด้านราคา พบว่า มีการกำหนดราคาตามความต้องการตลาด โดยพิจารณาจากฝีมือความยากง่าย ลวดลาย สีเส้น กรรมวิธีการทอ คุณภาพของเส้นไหม ต้นทุนทั้งหมดในการผลิต รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตร่วมด้วย ทำให้ทราบว่าการผลิตแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นมีคุณค่ามากกว่าการผลิตแบบสมัยใหม่

2. พฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านในจังหวัดเลย พบว่า ผู้บริโภคมีเหตุผลในการเลือกซื้อดูที่สีเส้น ลวดลาย ตรงตามความต้องการ โดยลักษณะสีย้อมของผ้าทอมีลักษณะเป็นสีธรรมชาติ สอดคล้องกับการวิจัยของ รัชฎา สุขแสงสุวรรณ (2547) ใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้รับการสืบทอดกันมาในการดำรงชีวิต โดยผ้าทอพื้นเมือง คือ ผ้าไหมและผ้าฝ้าย เป็นผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เรื่องของเทคนิควิธีการ สีเส้นและลวดลายแบบดั้งเดิม ที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมา ส่วนความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เสื้อ สอดคล้องกับการวิจัยของ ปัทมาพร ชูยเสนา (2551) พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการซื้อ เป็นประเภทเสื้อผ้า โดยพิจารณาจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยซื้อเพื่อใช้เองจากแหล่งนี้เพราะเป็นศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ผ้าไหม โดยตัดสินใจซื้อด้วยตัวเองให้คุณค่าด้านความภูมิใจในวัฒนธรรมไทย โดยคำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ราคาเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ สถานที่จำหน่ายสะดวกต่อการซื้อ และการให้ส่วนลด ซึ่งสอดคล้องกับ มาลินี ฤาษุดกุล (2546) พบว่า พฤติกรรม การซื้อผลิตภัณฑ์เพราะต้องการอุดหนุนสินค้าของโครงการหนึ่งตำหนึ่งผลิตภัณฑ์ เลือกซื้อจากคุณภาพ ตามความต้องการ ตัวเองเป็นคนตัดสินใจซื้อ สิ่งที่ซื้อ คือ ผ้าฝืน เสื้อผ้า

โดยการให้การยอมรับกับแหล่งผลิต/ผู้ผลิตความมีชื่อเสียง ในตราี่หือ ความหลากหลายในด้านลวดลาย ความสะดวก ในการซื้อ ความเหมาะสมของอายุการใช้งาน การบริการที่ ได้รับ นอกจากนี้ อรุณี รัตนประทีปพร (2547) ให้เหตุผล ในการซื้อเพราะต้องการสนับสนุนผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง ซื้อเพื่อเป็นของขวัญ ผู้มีอิทธิพล คือ ตัวเอง การตัดสินใจซื้อ คือ ลวดลาย นอกจากนี้ รพีพร ฉัตรตระกูลชัย (2551) ได้ ศึกษา พบว่า ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกชาวญี่ปุ่นเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือประเภทเสื่อผ้า โดยเหตุผลในการ เลือกซื้อ คือ ลายผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น วิธีการซื้อ จะเลือกซื้อจากร้าน โดยรูปแบบการซื้อจะซื้อผลิตภัณฑ์เดิม ที่มีการปรับคุณสมบัติบางประการจากผู้ขายเดิม หรือ เปลี่ยนไปซื้อจากผู้ขายรายใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 การพัฒนาสิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย ใน รูปแบบของเครือข่ายเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการใช้ ศักยภาพของสมาชิกเครือข่ายในการพัฒนาได้ กลุ่ม ล้มเหลวควรนำเอาปัญหาอุปสรรคไปหาทางแก้ไข และ พัฒนาให้ตรงตามสภาพความเป็นจริง

1.2 ผู้ผลิตผ้าทอ ควรรวมกลุ่มพัฒนาศักยภาพ ของช่างทอผ้าซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ เนื่องจากผู้สูงอายุนี้วัน จะเหลือผู้ทอผ้าน้อยลงไปทุกที โดยบริหารจัดการเชิง วิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างอำนาจต่อรองและเพิ่มรูปแบบการ แปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อประโยชน์ใช้สอยให้มากขึ้น เช่น ชุดเครื่องนอน ชุดเครื่องครัว ชุดผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น

1.3 ผู้ประกอบการสิ่งทอพื้นบ้านเป็นผู้บริหาร ตามความต้องการของลูกค้า โดยบริการหลังการขาย ทำให้ ลูกค้าพึงพอใจ ทำการสำรวจข้อมูลและนำข้อมูลป้อนกลับ ให้ผู้ผลิตเพื่อพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

1.4 เกษตรกรผู้ปลูกฝ้าย ควรเพิ่มพื้นที่ ปลูกฝ้ายให้มากขึ้น โดยทำเป็นอาชีพเสริม ไม่ต้องทำเป็น ปริมาณหลายไร่เหมือนปลูกยางพารา แต่ปลูกใกล้บ้านตาม หัวไร่ปลายนาที่มีพื้นที่ว่าง ทำนาไม่ได้โดยใช้พื้นที่นั้นมา ปลูกฝ้ายแทน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยแบบเจาะลึกเป็นรายด้าน เช่น ด้านการผลิตผ้าทอ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการ ตลาด และการบริหารจัดการ เพื่อนำเอาปัญหาอุปสรรคไป หาทางแก้ไข และพัฒนาให้ตรงตามสภาพความเป็นจริง

2.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบชุดโครงการวิจัย และพัฒนาของสิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลยแบบครบวงจร ทั้งกลุ่มผู้ปลูกฝ้าย กลุ่มผู้ผลิตผ้าทอ กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อ ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งทอพื้นบ้านจังหวัดเลย

2.3 ควรศึกษาวิจัยในการเชื่อมโยงกับการ ท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการค้าชายแดน การขนส่งเพื่อพัฒนา ผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก เนื่องจากจังหวัดเลยเป็นจังหวัด ชายแดน

2.4 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง Contract farming โดยการทำการเกษตรปลูกพืชแบบมีสัญญาในประเทศ เพื่อนบ้าน ซึ่งโอกาสในการพัฒนาการปลูกฝ้ายเพื่อ พืชเศรษฐกิจน่าจะเป็นไปได้

เอกสารอ้างอิง

- ดวงฤทัย อรรคแสง. (2552). *กระบวนการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ทวีศักดิ์ ไมสันเทียะ. (2545). *ความต้องการวิทยาการใน ด้านการผลิตผ้าไหมของผู้เลี้ยงไหมรายย่อยใน จังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- นาฏนภาภรณ์ ยะวังพล. (2548). *การวางแผนภาพอนาคต อุตสาหกรรมผ้าไหมมัดหมี่อำเภอชนบทจังหวัด ขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ขอนแก่น).
- บัวรัตน์ ศรีนิล และคณะ. (2542). *รายงานโครงการประมวล สถานภาพวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การวิจัยและพัฒนา เพื่อยกระดับผ้าทอพื้นบ้านไทยให้ได้เปรียบในเชิง แข่งขัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ วิจัย.

- ประนอม เคียนทอง. (2551). พลวัตการปรับตัวของการสร้าง
เครือข่ายธุรกิจผ้าทอมือมัดหมี่ชุมชนไทยพวน
จังหวัดลพบุรี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ปัทมาพร ชูยเสนา. (2551). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยในการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในตำบลนาข่า
อำเภอเมืองอุดรธานี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พิกุล ต้อยศักดิ์ดา และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2554).
ภูมิปัญญาในการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ. วารสารการ
บริหารท้องถิ่น. 4(2), 87-99.
- มาลินี ฤาษุดกุล (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม
ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของโครงการ
หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในจังหวัด
สุรินทร์. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ).
- รพีพร จัตรตระกูลชัย. (2551). ความคิดเห็นของลูกค้า
ชาวญี่ปุ่นต่อส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์
ผ้าฝ้ายทอมือของผู้ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่
(รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- รัชฎา สุขแสงสุวรรณ. (2547). ผ้าไทคัง ไทเวียง.
กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญา.
- อรุณี รัตนประทีปพร. (2547). ปัจจัยส่วนประสมทางการ
ตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมตัดสินใจซื้อสินค้า
หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์: กรณีศึกษาผ้าฝ้าย
ทางกระรอกของจังหวัดมุกดาหาร (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) .
- สุพรทิพย์ สันติวรวัฒน์. (2544). การผลิตและการตลาด
ผ้าไหมมัดหมี่-ยกดอกในจังหวัดสุรินทร์ (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี.